

Bruselský chaos

- CZ24 News | 30. října 2019

Politolog Oskar Krejčí: podivné rozhodování v EU/NATO a ve Washingtonu, takovéto zmatené jednání se stává na Západě normou.

Je dobré vědět, že demokracie je v Bruselu na prvním místě. Když bylo v roce 2018 na úrovni Evropského parlamentu doporučeno a následně z moci úřední Evropskou komisí rozhodnuto, že Unie zruší poskakování od letního k zimnímu času a zpět, původní odhodlání znělo: stane se tak v roce 2019. Poté bylo uznáno, že se to v Evropské unii stihnout nedá a změna byla odložena na rok 2021. A už teď se ozývají hlasy, že bude třeba uvedený termín znova prodloužit. Důvodem je skutečnost, že Komise dala najevo úctu k národním zájmům. Učinila tak s grácií slovutného Škrholy: každý stát si může rozhodnout, jakému času dá přednost, jestli letnímu, nebo zimnímu. Nádherný projev laskavé a benevolentní demokracie! Ta by mohla vytvořit situaci, kdy se například Německo rozhodne pro GMT+1, Česko pro GMT+2 a Slovensko pro GMT+1. Jak bude vypadat jízdní řád pro vlaky jedoucí z Berlína přes Prahu do Bratislavy?

Koordinovaný světový čas a jednotné míry pro polohu na planetě se začaly zavádět v poslední čtvrtině 19. století. Státníci postupně pochopili, že jde o technickou záležitost, která pomáhá dopravě a obchodu. Pravda, stanovení časových pásem, ale též vymezení poledníků mělo své skryté politické pozadí. To, že greenwichský čas začíná na královské londýnské hvězdárně a tamtéž prochází nultý poledník je dáno tím, že globalizace v dané fázi byla především spojená s fungováním britské koloniální říše.

V současnosti, když se suverénní stát racionálně rozhodne ukončit střídání letního a zimního času, nepotřebuje na realizaci žádný čas nebo nanejvýš půl roku – podle toho, jestli zvolí aktuální čas, nebo ten druhý. Tak tomu bylo například v Rusku roku 2011. Bruselským politikům a úředníkům se ale při odstraňování střídání letního a zimního času podařilo z technické otázky vyrobít navýsost politické téma. Výsledkem je, že pouhá příprava řešení pohltí tolik času, kolik dostanou státníci a byrokraté k dispozici. To ostatně ve svých *Zákonech* [1] objasnil nepřekonatelný profesor Parkinson. Rozhodnutí Evropské komise tak dostává nádech zlomyslnosti či skryté sabotáže myšlenky ukončit střídání letního a zimního času.

Hurá do Sýrie!

Poněkud jinak v Bruselu rozhodovali minulý týden o takové drobnosti, jako je vyslání vojáků na Blízký východ. Oddělování Turků, Kurdů a Syřanů by měli vojáci NATO zajišťovat – jaká náhoda – nikoliv na území členského státu Aliance, ale na jih od oficiální hranice, tedy v Sýrii. Údajně to vymyslela německá ministryně obrany Annegret Krampová-Karrenbauerová, kterou vzápětí podpořil generální tajemník NATO Jens Stoltenberg. Přání vysílat Bundeswehr za hranice všedních dnů by se v budoucnu mohlo stát evergreenem. Za co by měly být promrhány zbytečně navyšované finanční prostředky určené na „obranu“? Armády, právě tak jako jiné byrokratické instituce, najdou vždy nějaké nezbytné úkoly, které jim umožní utratit přidělené peníze – ať už se jedná o jakkoli vysoké částky.

V daném případě jde ale o víc. Válka končí, je dobré vykolíkovat si své místo. A ohlídat ruské vojáky v Sýrii. NATO prý v pátek na zasedání ministrů obrany německou iniciativu přijalo s tím, že by mělo jít o akci schválenou Radou bezpečnosti OSN. Tím se problém stává srozumitelnější a komplikovanější. Předně by se jednalo o vyslání vojáků do Sýrie bez souhlasu Sýrie. A navíc se

otevřela otázka, zda Rusko při projednávání této alianční iniciativy nepoužije své právo veta. Jenže v sobotu se už ozval turecký ministr zahraničí Mevlüt Çavuşoglu a označil německý plán na vytvoření mezinárodní bezpečnostní zóny na severovýchodě Sýrie za nerealistický. Rozhodování vojenské aliance se stává obtížně nesrozumitelné. Jak by asi vypadalo rozhodování EU/NATO o pomoci při rekonstrukci Sýrie? Tedy – kdyby k pomoci při obnově Sýrie nechyběla dobrá vůle.

Brexit-nebrexit

Jinou ukázkou bruselského rozhodování je brexit. Britské odcházení podle většiny médií přináší problémy, přičemž ty skutečně velké prý nastanou, až Velká Británie z Evropské unie skutečně odejde. Problémy nejen ekonomické – pro řadu euroskeptiků se Velká Británie „odešlá“ z Unie stane vzorem. Utrpení zvané brexit začalo před více než třemi lety, konkrétně v červnu 2016. Tehdy se Britové v referendu malou většinou přiklonili k myšlence odchodu své země z Unie. Začal demokratický chaos, když se do rozhodování začaly vkládat vlády, komise, parlamenty i soudy, ale i jednotlivé země britské monarchie. Návrhy, rozhodnutí a rozsudky se navzájem přebíjejí – a v této situaci Brusel zaujal pozici mrtvého brouka, který se do vnitrobritského rozhodování nevměšuje. Čeká. Na první pohled čeká na rozhodnutí Londýna, kdy a jak Británie odejde. Ve skutečnosti doufá, že se tak nestane. Třeba v důsledku nového referenda nebo voleb.

Pasivita ale jen zřídka přinese žádoucí výsledek. Zatím se zdá, že tři zmíněné cesty z patové situace – řízený či neřízený odhod, volby, nové referendum – nahrávají přívržencům brexitu. Premiér Boris Johnson je obdobný politický novotvar jako současný americký prezident; je obtížně předvídatelný. Předsedou Konzervativní strany se Johnson stal 22. července, o den později už byl též premiérem Velké Británie. A od té chvíle ve více než šedesáti výzkumech volebních preferencí, s výjimkou jednoho, konzervativci převzali vedení. Za jeho předchůdkyně vedli labouristé.

PRŮZKUM VOLEBNÍCH PREFERENCÍ (druhá polovina října 2019; údaje v procentech)										
agentura či zadavatel	datum průzkumu	Kon	Lab	Lib Dem	SNP	Plaid Cymru	UKIP	Green	Change UK	Brexit
YouGov	24. – 25.	36	23	18	–	–	–	6	–	12
Opinium	23. – 25.	40	24	15	–	–	–	–	–	10
Deltapoll	18. – 21.	37	24	19	4	1	1	3	–	11
YouGov/The Times	20. – 21.	37	22	19	3	1	1	7	0	11
Panelbase	17. – 18.	36	27	17	4	–	0	3	–	11
Survation/Daily Mail	17. – 18.	32	24	21	4	1	–	2	–	13
ComRes/Britain Elects	16. – 17.	33	29	18	4	1	0	4	0	12
Opinium/The Observer	15. – 17.	37	24	16	4	1	2	4	0	12
Poznámka: Kon – konzervativní strana; Lab – Labouristická strana; Lib Dem – Liberální demokraté; SNP – Skotská národní strana; Plaid Cymru – Velšská strana sociálnědemokratické orientace požadující nezávislost Walesu v rámci EU; UKIP – Strana nezávislosti Spojeného království euroskeptického zaměření; Green – Zelní; Change UK – prounijní centristická strana; Brexit – Strana pro brexit										

Připojená tabulka ukazuje jen výzkumy od poloviny letošního října. Ve Velké Británii se do Dolní komory parlamentu volí na principu prosté většiny – k získání mandátu stačí o jeden hlas víc, než obdržel nejsilnější soupeř, jinak na množství nezáleží. Z uvedené tabulky vyplývá, že Johnsonem vedení konzervativci by mohli volbami získat v Dolní komoře novou, disciplinovanější většinu.

Protože však v jednomandátových okruzích nemusí vše dopadnout podle celostátních průzkumů, asi by výsledek nebyl zcela jednobarevný. Na druhé straně nové referendum by přívrženci odchodu Velké Británie z Evropské unie nemuseli prohrát.

Výrok měsíce

Problémy s přijímáním a plněním rozhodnutí nemá jen Evropská unie. Také za oceánem prožívají svoje odcházení-neodcházení, v daném případě vojáků USA ze Sýrie. Důvodem jsou vysoké náklady na málo významném bojišti. Pro komentátory potřebující hollywoodské vysvětlivky by jako symbol ukončení americké mise v Sýrii mohlo posloužit zabití vůdce teroristické organizace Islámský stát abú Bakra Bagdádího. Ovšem vzápětí poté, kdy prezident USA potřetí oznámil, že se američtí vojáci stáhnou ze Sýrie, zaznělo, že by mohli být umístěni v Iráku. To ovšem Bagdád odmítl. A tak americký prezident opsal další kuriózní názorový oblouk a znovu otáčí americké vojáky směrem do Sýrie. Pozoruhodný je i způsob, jakým nové rozhodnutí ohlásil.

Výrokem měsíce či dokonce roku se tak stalo prohlášení Donalda Trumpa ze středy minulého týdne, za které by se nemusel stydět žádný ze slavných budovatelů britské koloniální říše: „Zabezpečili jsme ropu, a proto v oblasti, kde mají ropu, zůstane malé množství amerických jednotek. A budeme ji chránit a my se rozhodneme, co s ní budeme dělat v budoucnu.“ To jsou slova, která by mohla ve Spojených státech uklidnit i větší část demokratické opozice... Tvzení, že Trump zprivatizoval zahraniční politiku USA, které se objevilo nedávno v časopise *Foreign Affairs*, je více než nepřesné. I když u prezidenta Trumpa byla patrná snaha vyprostit se z „washingtonské bažiny“, nevymanil se ze závislosti na volebním cyklu a nátlakových skupinách.

Proti uvedeným příkladům prapodivného bruselského a washingtonského jednání z minulého týdne lze pravděpodobně postavit řadu příkladů věcného a rychlého rozhodnutí. Jde jen o to nezapomínat, že i nejlepší myšlenky a činy lze při troše snahy pokazit. Zvláště s politiky, které má dnes EU/NATO k dispozici. Demokratický rozhodovací proces v situaci, kdy neexistuje uznávaná autorita, má tendenci měnit se v chaos. To platilo už v antických časech. Nejlépe se dařilo athénské demokracii za Perikla, jenž se těšil vážnosti, která byla nesrovnatelně vyšší než u jeho kritiků. V antických dobách se též zrodila myšlenka zákonitého střídání režimů. Zdá se, že v situacích, kdy liberálnědemokratické státy postrádají nadstandardně vážené ideje a politiky, má jejich režim tendenci přerůstat v oligarchii.

Poznámky:

[1]„Práce narůstá tak, aby vyplnila všechnen čas, který pro ni máme k dispozici... nejvíce napilno má ten, kdo má času nazbyt.“ PARKINSON, Cyril N.: *Zákony profesora Parkinsona*. Praha: Mladá fronta, 1966, s. 5.